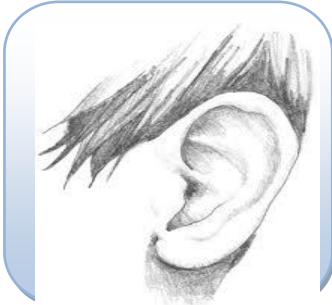

INFORMACIJA SUTRIKUSIOS KLAUSOS VAIKŲ TĖVAMS

Lietuvoje nuo 2014 metų sausio 1 d. pradėta vykdyti visuotinė naujagimių klausos patikra. Ji atliekama visiems mažyliams ne vėliau kaip per 28 dienas nuo gimimo. Šios patikros tikslas - kuo anksčiau surasti naujagimius su įgimtu klausos sutrikimu ir jiems padėti.

Nors dauguma naujagimių turi normalią klausą, 1-3 vaikai iš tūkstančio gimsta turėdami didesnę ar mažesnę klausos sutrikimą. Jei, atlikus patikrą, yra įtariamas klausos sutrikimas, vėliau atliekami kiti, sudėtingesni klausos tyrimai. Kuo anksčiau vaikui, turinčiam klausos sutrikimą, bei jo šeimai yra suteikiama pagalba, tuo geriau ne tik vaiko kalbos, bet ir bendrai jo raidai.

Po diagnozės nustatymo svarbu kuo anksčiau parinkti ir pritaikyti klausos sutrikimą kompensuojančias priemones. Tą atlikti pageidautina iki vaikui sueis 6 mėnesiai.

Klausos protezavimo priemonės yra parenkamos ir programuojamos remiantis individualia audiograma. Klausos slenksčiai yra matuojami decibelais (dB). Kuo blogiau žmogus girdi, tuo didesni klausos slenksčiai (decibelais).

KODĖL REIKIA DARYTI AUDIOGRAMĄ?

Pagal audiogramos (kreivės) duomenis:

- nustatomas klausos sutrikimo laipsnis (pagal geriau girdinčios ausies klausos slenksčių vidurkį),
- nustatomas klausos sutrikimo tipas (kondukcinis, neurosensorinis, mišrus),
- parenkami klausos aparatai,
- programuojami klausos aparatai (arba kochleariniai implantai),
- daroma išvada - ar pakankamai klausos aparatai kompensuoja klausos sutrikimą, o jei ne - ar reikalingas kochlearinis implantas.

Nežymus (26–40 dB).
Vidutinis (41–55 dB).
Žymus (56–70 dB).
Labai žymus kurtumas (71–90 dB).
Praktiškas kurtumas (virš 90 dB).
Visiškas kurtumas.

KOKIE TYRIMO METODAI?

Egzistuoja klausos objektyvūs ir subjektyvūs tyrimo metodai.

Objektyvus (BERA) – tai klausos tyrimas specialių medicininių prietaisų pagalba.

Subjektyvus (audiometrija) – metodas, kurio pagalba registruojamos įvairios vaiko reakcijos (verksmas, elgesys) į garsinius signalus.

Uždėjus klausos aparatus svarbu stebėti vaiką: ar pasikeičia jo elgesys, ar reaguoja į aplinkos garsus, į kalbą, į intonaciją, ar vaikas pats „eksperimentuoja“ garsais/balsu. Jei nepastebime pasikeitimų arba jie yra minimalūs, siūloma kochlearinė implantacija.

Jeigu vaikas daug kartų per dieną išsitraukia klausos aparatus iš ausyčių, jūsų pareiga - daug kartų per dieną juos grąžinti atgal!

Tam, kad vaikas gerai, kokybiškai girdėtų, jo klausos aparatai arba kochlearinis implantas turi būti tinkamai sureguliuoti.

Tėvai turi nepamiršti, kad kūdikiai tyrinėja aplinką, todėl labai dažnai jie susidomi aparatais ir juos traukia iš ausų, kiša į burną.

KLAUSOS LAVINIMO PRATYBOS

Šiame gyvenimo etape tėvai turi pradėti nuolat bendrauti ir gauti gydytojo otorinolaringologo, kuris parenka ir programuoja klausos aparatus (kochlearinius implantus), surdopedagogo, logopedo, psichologo pagalbą bei patarimus.

Tėvai - pagrindiniai kalbos mokytojai.

Jiems labai reikalinga specialistų pagalba.

Kurčių ir neprigirdinčių vaikų su klausos aparatais arba kochleariniais implantais habilitacijoje/reabilitacijoje yra naudojamas metodas, kuris skatina sutrikusios klausos vaikus mokytis klausyti, mąstyti ir kalbėti.

Klausos lavinimas ir kalbos ugdymas vyksta žaidimo forma, dalyvaujant tėvams ir artimiesiems.

Surdopedagogas yra specialistas, kuris apmoko tėvus kaip dirbti šiuo metodu. Pratybų metu jis parodo tėvams užduotis ir paaiškina, kaip jas atlikti namuose. Specialistas ne tik paaiškina tėvams KĄ, KODĖL ir KAIP reikia daryti, bet atlieka TAI kartu su tėvais bei suteikia tėvams galimybę ATLIKTI tas veiklas su vaiku savarankiškai. Vėliau aptaria, su kokiais sunkumais tėvai susidūrė. Pirmame habilitacijos/reabilitacijos etape yra svarbus veiklos tęstinumas. Surdopedagogas aiškina užduočių svarbą, kurias tėvai turi atlikti namuose.

PIRMOJO ETAPO UŽDUOTYS

- Skatinkite vaiką ieškoti garso šaltinio.
- Nuolat atkreipkite dėmesį į lauke ir namuose esančius garsus.
- Kvieskite vardu tik prasmingai.
- Stebėkite ir žymėkite sąsiuvinėje, kada ir į kokius garsus vaikas sureaguoja.
- Žymėkite ir paskaičiuokite, kiek žodžių (garsažodžių) vaikas naudoja sąmoningai.
- Skatinkite atlikti paprastus paliepiamus („paduok man ..., nunešk ...“).
- Skatinkite parodyti, kur yra daiktas, klausiant „kur yra....?“.
- Nuolat pagirkite vaiką, kai jis garsažodžius (žodžius) panaudoja naujoje situacijoje.
- Skatinkite, kad vaikas šeimos narius kviestų vardais taip, kaip sugeba.

- Pratinkite visus veiksmus, atliekamus su mama, tėčiu vokalizuoti (naudoti balsą).
- Lavinkite vaiko atmintį.
- Fotografuokite buitines situacijas, išvykas, ekskursijas, šeimos šventes ir kartu su vaiku aptarkite nuotraukas.

Surdopedagogas savo veikloje naudoja šias darbo formas:

- bendros pratybos su vaiku ir jo tėvais,
- bendravimas su kitų vaikų, turinčių klausos sutrikimą tėvais, bendrų švenčių organizavimas,
- seminarai tėvams ir švietimo pagalbos specialistams bei mokytojams,
- specialios literatūros skaitymas,
- video medžiagos, kuri supažindina tėvus kaip ugdyti vaiko klausą ir kalbą kasdieninėse situacijose bei žaidžiant, peržiūra.

Jei vaikas auga dvikalbėje šeimoje, svarbu pasirinkti vieną kalbą, kuria vaikas kalbės darželyje bei surdopedagogo užsiėmimuose. Vaiko, turinčio klausos sutrikimą, raida turi praeiti tuos pačius etapus, kaip ir girdinčiojo.

KUR UGDOMI VAIKAI, TURINTYS KLAUSOS SUTRIKIMŲ?

Dvimečiai/trimečiai sutrikusios klausos vaikai pradeda lankyti ikimokyklinio ugdymo mokyklas. Tėvai patys sprendžia, kokia ugdymo įstaiga labiausiai tinka jų vaikui. Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, vaikai gali ugdytis specializuotoje įstaigoje arba pasirinkti ugdymą kartu su girdinčiais vaikais.

Tinkama kalbinė aplinka.
Specialistų pagalba.
Bendravimas šeimoje.

Renkantis įstaigą svarbu atsižvelgti į tokius faktorius:

- turi būti suteikta galimybė girdėti ir bendrauti žodine kalba visą dieną,
- vaikams reikalinga specialioji pedagoginė (surdopedagogo/logopedo) pagalba, kuri turi būti teikiama ne mažiau kaip 5 kartus per savaitę,
- tėvai turi kasdien vaiką pasiimti namo, kad jis galėtų bendrauti su artimaisiais.

Rinkdamiesi specializuotą įstaigą tėvai turi žinoti, kad šis variantas turi savų privalumų ir trūkumų.

PRIVALUMAI

- Nedidelis vaikų skaičius grupėje.
- Surdopedagogo pagalba teikiama kiekvieną dieną.
- Auklėtojos, auklėtojų padėjėjos turi žinių apie tokių vaikų ugdymą.
- Moka elgtis su kompensacine technika.
- Vyksta komandinis darbas, kai surdopedagogo darbą tęsia auklėtoja.

TRŪKUMAI

- „Šiltnamio“ sąlygos vaikui (nėra didelio triukšmo, visi stengiasi juos suprasti ir padėti).
- Atsiranda hiperglobos rizika.

UGDYMO SĖKMĖ

Tėvai turi žinoti:

- ar vaikas nuolat nešioja klausos aparatus/kochlearinio implanto procesorių ir ar jie yra tinkamai sureguliuoti,
- ar yra sudarytos geros girdėjimo sąlygos, nes net su klausos aparatais ir kochleariniais implantais vaikams sunku mokytis klausyti triukšmingoje aplinkoje,
- ar vaikui suteikiama galimybė išgirsti kuo daugiau nekalbinių ir kalbinių garsų,
- ar modeliuojamos situacijos, kai vaikas turi galimybę bendrauti su suaugusiuoju, vaikas su vaiku, suaugęs su grupe vaikų,
- ar suaugusieji skatina vaiką kaupti aktyvųjų ir pasyvųjų žodyną, kuris atitiktų jo amžių.

Nuo to priklauso
ugdymo sėkmė!

Reikia įvertinti, kad sėkmingai reabilitacijai trukdo papildomi sutrikimai: sutrikęs pažinimo ir komunikacijos kompetencijų vystymasis, dėmesio sutrikimai, atminties sutrikimai, regos sutrikimai, judesio ir padėties sutrikimai.

Svarbiausias sutrikusios klausos vaiko ugdymo(si) tikslas – ne tik klausos ir albos, bet ir jo bendravimo su aplinkiniais žmonėmis, mąstymo ir gebėjimo reikšti savo emocijas lavinimas.

KUR KREIPTIS DĖL SURDOPEDAGOGO PAGALBOS?

LIETUVOS KURČIŪJŲ IR NEPRIGIRDINČIŪJŲ UGDYMO CENTRAS

Filaretų g. 36, Vilnius
tel. (85) 215 4427

LIETUVOS SUTRIKUSIOS KLAUSOS VAIKŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO CENTRAS

Bistryčios g. 9a, Vilnius
tel. (85) 234 8089